

REACTIES op de 2e BIËNNALE van andere SECTIERAADSLEDEN

IRENE VAN DER LAAG

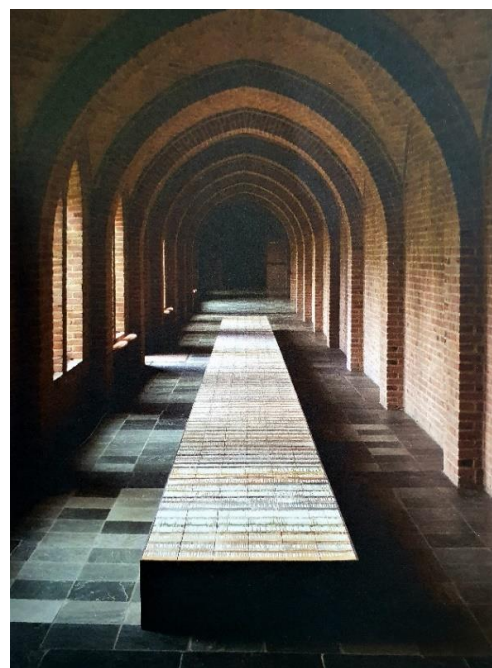
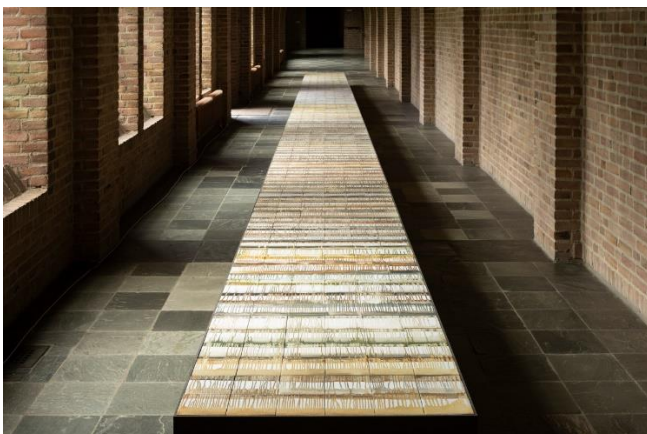
Anish Kapoor: Untitled en Untitled (2018)

Het werk van Anish Kapoor sprak mij direct aan. Er waren twee grote brokken albast van hem te zien, beide voor een raam geplaatst. Binnen de ene steen was met veel zorg en aandacht een ei uitgehouwen en binnen de andere een bol. Doordat albast lichtdoorlatend is, werden die vormen van achteruit verlicht. Door de grote eenvoud spreekt het werk juist sterk aan. Ze werken groots en tijdloos. Met hun grote rust raken ze aan het zijn, aan het leven..

Ze deden me denken aan de kapiteel-motieven die Steiner maakte voor de zuilen in de grote zaal van het Goetheanum. De eivorm van het Saturnus motief en de bolvorm aan het Zonnemotief. Oer-fasen van ons bestaan, die wij nu nog in ons dragen.

Rabi Koria: Circumambulatio (2021)

In één van de kloostergangen van de Sint Paulusabdij was een langgerekt tegeltableau te zien waar je omheen kon wandelen. Circumambulatio (ergens omheen lopen) verwijst naar een gewoonte die in veel religieuze stromingen voorkomt. Vaak loopt men dan rondom een heilig object, zoals de Kaäba in Mekka. De tegels van Rabi Koria raken me direct in het gemoed, heel verheugend, en blij makend werkt het op me. De met zorg en aandacht geschilderde tegels zijn prachtig van kleur en ritme, al komt dat op de foto niet goed over. Veel liefde en toewijding spreekt door het werk heen. Ook hier weer eenvoud en terughouding. Kleur mengen, aanbrengen, schuinhouden van de tegel...de verf laten druipen, 722 keer. Prachtige aardetinten, en blauwen, telkens nieuw en anders. Elke tegel een kunstwerkje op zich. En door de ordening ontstaat een stomend, ritmisch patroon. Jammer dat er niet bij vermeld staat welke grondstoffen ze voor de verf heeft gebruikt.

Martin en Inge Riebeek: Home/Hope (2011-2021)

Deze mensen reizen al meer dan tien jaar over de hele wereld om video's te maken van ontmoetingen met mensen. In het oude ketelhuis naast de Sint Paulusabdij lieten zij een serie video-opnamen zien rond de thema's thuisgevoel en migratie.

Schurend vond ik de korte video verhalen die vluchtelingen vertellen over de benarde situatie waarin zijn verkeren. En hier sta ik in mijn leven, ik kan de dingen doen die voor mij belangrijk zijn. Ik heb eten en drinken en een dak boven mijn hoofd. Mijn familie en ik worden niet onderdrukt, bedreigd, gemarteld, gedood, Ik woon in een goed land.

Hoe is de wereld zo geworden? Wat kun je doen? Wat kun je niet doen?

De video's tonen mensen, geven mensen een gezicht, een verhaal. Je kunt van alles denken en voelen en vinden. Er is veel strijd en onmacht. Er zijn veel statistieken en cijfers.

Maar hier zie ik mensen.. gewone mensen... gemangeld... in de geschiedenis..

Bil Viola: Martyrs (Earth, Fire, Water, Air) (2014)

De video's van Bil Viola roepen bij mij veel weerstand op. Alles eraan is gemanipuleerd. Het kunstmatige licht schijnt in een kunstmatige ruimte, de mensen zijn in die ruimte gefotoshopt, ze staan of liggen niet werkelijk daar waar je ze op de video ziet, De tijd wordt uitgerekt. Met trage bewegingen lijken ze zich van de aarde los te maken. Fysiek en wel lijken ze vervolgens te worden opgenomen in een verder niet zichtbare hemel.

Typisch een kunstenaar van wie je het levensverhaal moet kennen om zijn werk te leren begrijpen. Om dan te merken dat je uit je eigen verhaal moet stappen om de kijk op het leven en sterven van de ander te kunnen zien.

JOOST POEL

Berlinde de Bruyckere: Arcangelo V (2021)

Deze engel balanceert op haar "tenen", precies op het evenwichtspunt, en staat verhoogd t.o.v. de toeschouwer. Een donkere stemming, bijna iets macabers hangt in de ruimte, in eerste instantie werkt het beeld afstotend op me. De tegenstelling tussen mijn eigen beeld van een engel en dit beeld is groot en vraagt om verder onderzoek.

Een aantal gezichtspunten:

Het beeld van de engel is traditioneel een gevleugeld wezen. Op stoffelijk niveau zijn opperhuid, haren en veren van hetzelfde basismateriaal, het eiwit keratine. Het afsluitende haar en huid bij de aarde gebonden zoogdieren, veren bij de luchtige vogels. Om een engel met huid te bekleden is dus complete tegenstelling met het traditionele beeld, waarbij hier het materiaal van het beeld en de uitdrukking samenvallen.

Het treuren kan meditatief beleefd worden als een waterstroom die over het hoofd en langs het lichaam naar de aarde vloeit, de ziel naar binnen doet keren en in de duisternis een contemplatieve binnenruimte laat ontstaan. Het wegkruipen onder de dekens, je verstoppen voor de wereld en de inkeer in je eigen binnenwereld is een motief in het werk van Berlinde. Het thema van deze engel, het

treuren, is hier ook heel precies verbeeld. *Arcangelo V* lijkt de zwaarte van het leed zo zeer op zich genomen te hebben, dat je bijna bang moet worden dat het niet goed afloopt.

Door het balanceren is het vervolg haast grijpbaar maar toch niet ingevuld. Ook geeft het een tegenbeweging aan alle zwaarte, een oprichting ondanks de gebukte houding. Er zijn 2 richtingen mogelijk: in de afgrond storten als alles te zwaar wordt, òf uit een impuls zich oprichten en opstijgen, waarbij ik me voorstel dat de engel zich in haar lichtgestalte openbaart door de huid af te gooien. Dit is trouwens een universeel thema, wat onder meer ook in het sprookje *Bontepels* van de Gebroeders Grimm naar voren komt.

Het beeld geeft me het gevoel dat het lot van de engelen en de mensen met elkaar verknoot is. En dat nog onbepaald is welke kant we met elkaar op gaan, maar dat er wel om spant. Wat is er nodig dat de engel zich niet in de zwaarte stort?

Berlinde vind schoonheid in het doorstaan van leed en verval, zij laat dit in al zijn/haar naaktheid zien.

Anish Kapoor: Untitled en Untitled

Albast is een natuurlijke gips (calciumsulfaat) in een half kristallijne vorm, die gedolven wordt als kleine of grote (meer dan 1 meter doorsnede) knollen die er uitzien als bloemkolen. De buitenkant van de knol is vaak zeer ruw, ingekerfd en verkleurd. Naar binnen wordt de albast knol steeds zuiverder en compacter. Er bestaan naast de transparante overigens ook niet-transparant witte, blauwe, roze, oranje-rode, zwarte en bruine albast soorten. Huidige nog actieve groeves liggen in de omgeving van Zaragoza in Spanje. Deze steensoort moet niet verward worden met "kalkalbast" of "onyxalbast" van bv de Egyptische beeldwerken, dit is calciumcarbonaat of calcië en veel harder.

Het is een zachte steensoort die in de middeleeuwen veelvuldig voor beeldhouwwerken gebruikt werd vanwege zijn eenvoudige bewerking en vanwege zijn transparantie als vensterraam in kerken. Dit slaat een brug naar het werk van Anish Kapoor. Twee dikke schijven, gezaagd uit een knol zijn zodanig bewerkt dat tegelijkertijd het centrale motief (ovaal en bol) en de inbedding ervan gevormd worden. Huis en bewoner, vorm en tegenvorm tegelijkertijd, en dit met een uiterste precisie. Het ovaal en de bol zijn alleen aan de achterkant nog met de schijf verbonden waardoor ze lijken te zweven. Er zijn 3 beeldcomponenten die elkaar in hun contrast versterken: de massa steen met de ruwe buitenkant, de uitgeholde steen waar het licht doorschijnt en de bol/het ovaal

Het ovaal zit iets rechts van het midden en de omhulling is dichter, donkerder en intiemer dan bij de vrijwel symmetrische bol. Het licht valt meer op de voorkant waardoor deze als het ware uit zijn woning "kijkt" waar deze zeer behaaglijk in vertoeft. Dit, en de grote van het ovaal t.o.v. de massa geeft het gevoel van "rijpheid", "geboren kunnen worden" maar tegelijkertijd lijkt het hiertoe geen enkele aanstalten te maken en blijft deze rusten in zijn eeuwige harmonie. Het is vooral deze harmonie waardoor je wilt blijven kijken.

De schijf met de bol wekt door zijn symmetrie en ruimtelijkheid kosmischer dan het ovaal, en raakt aan het raadsel van het ontstaan van het licht.

FREDERIEK NELISSEN

Toen ik de kapel van st Catharinadal binnen kwam lopen, zag ik van een afstand een hele serie kleurige schilderijen van Marc Mulders. Allen in lichte, lente-achtige pastelkleuren, beweeglijk en dynamisch. Toen ik dichterbij kwam, was ik een beetje teleurgesteld omdat de kleuren, naar mijn gevoel, een beetje 'dicht' waren. De kleuren waren heel dik en pasteus opgebracht, in grote klodders soms en veel minder helder dan ik uit de verte had gedacht. Dit was mijn eerste indruk van dichtbij.

Ik besloot om wat meer tijd hiervoor te nemen en de schilderijen eens goed in me op te nemen, en te kijken wat er nog allemaal in te ontdekken was. Ook was ik nieuwsgierig naar zijn motief: wat was zijn drijfveer om de schilderijen zo te schilderen? Ik had bewust niet in de tentoonstellingsgids over zijn werk gelezen, omdat ik me wilde laten verrassen. Opvallend aan de schilderijen was dat ze allemaal een afbeelding van een miniatuur bevatten; die was op het schilderij geplakt en vervolgens

was er gedeeltelijk overheen geschilderd. De miniaturen waren religieuze afbeeldingen uit de middeleeuwen, waarbij de één meer christelijk was en de ander leek meer oosters georiënteerd (Perzisch, las ik later). Ik herkende de miniatuur van de hof van eden. De andere miniaturen hadden ook iets paradijselijks.

Wat me fascineerde was de grote tegenstelling tussen de uiterst gedetailleerde geschilderde miniaturen, met heel veel oog voor de vormen, die heel fijn en rank zijn - en dan de enorm grove manier van schilderen van Marc, dynamisch, vitaal, zonder herkenbare vormen, alleen beweging. Als kijker werd ik dus nieuwsgierig naar wat deze twee uiterste met elkaar van doen hebben. Door eerst in te zoomen in de miniatuur en daarna afstand te nemen en te kijken naar de dynamiek van de verfstreken, ontdekte ik dat er inderdaad wel een verbinding is tussen die twee. De vitale bewegingen van Marc hebben ook een richting, zijn niet zomaar wild neer gekalkt. Ik herkende bepaalde gebaren, stemmingen. Deze waren helemaal vanuit de beweging geschilderd, maar toch herkende ik daar iets in van de miniatuur, waar het in gestolde vorm zichtbaar was.

Het was een ervaring die me aan mijn kindertijd deed denken. Toen ik, als jong kind, losse tekens naast elkaar zag staan, en opeens ontdekte dat als je ze hardop achter elkaar uitsprak, ze een woord vormden...zo was het voor mij ook een beetje bij Marc.

Elk schilderij werd een avontuur op zich, en liet mij iets ervaren. Ik werd meegenomen door deze kleurdynamiek, en langzaam gaven de schilderijen zich prijs.

PIETER VAN DER REE

La veillée au candérou (de wake bij kaarslicht) Bij het betreden van de Sint Paulusabdij wordt de blik direct getrokken door een manshoog, kubusvormig object dat midden in de ruimte staat. Het licht zachtjes op in een oranjeroze gloed die van onderen lijkt te komen en warm contrasteert met de bakstenen muren en gewelven van de abdij. Het is een raadselachtig bouwsel dat geen enkele associatie oproept met iets bekends, maar wel fascineert en uitnodigt om van dichtbij te bekijken. Wat daarbij als eerste opvalt, is het contrast tussen de gladde, licht doorschijnende waslaag waaruit de wanden zijn opgebouwd en de grillige kaarsvetsporen die daar overheen lopen. Deze ontstaan door kleine kaarsvlammetjes die zich van boven naar beneden langzaam een weg door de was heen branden. Waar de was is weggebrand, wordt het metalen raamwerk zichtbaar waarop de was is aangebracht. Lichte, zachte was op zwart metaal, kronkelende kaarsvetsporen op gladde wanden, gesloten vlakken voor een holle ruimte, statisch vormen en een langzaam proces.

Het is een kunstwerk dat leeft tussen contrasten, gestalte krijgt in de tijd en de tijd met haar processen van vergaan en ontstaan in zichzelf integreert. Want door het smelten van de was ontstaan niet alleen de kaarsvetsporen over de wanden, maar ook de open ruimten die de metalen draagstructuur met zijn kruisvormige openingen zichtbaar maken. Daardoor zou, na verloop van tijd, een blik in het binnenste van het kunstwerk geworpen kunnen worden en de tijdloze structuur zichtbaar worden die de wegen van alle individuele vlammetjes draagt en bijeen houdt.

Voor de maakster, de Franse kunstenaar Juliette Minchin, verwijst de titel van haar werk 'La veillée au candérou' naar 'de wake bij kaarslicht' die vaak bij overledenen wordt gehouden. Maar boven de vergankelijkheid van onze individuele levens uit, lijkt haar werk ook te verwijzen naar het onvergankelijke geestelijke verband dat onze levens draagt en ordent.

Onwillekeurig roepen de vorm van haar werk en het lichtende karakter ervan ook associaties op met het hemelse Jeruzalem dat eveneens beschreven wordt als een lichtende kubus. Dat maakt haar werk op een verrassende manier passend voor een abdij waarin het gaat om de sublimatie van het individuele leven, het transparant worden voor de spirituele kracht die dat leven draagt en om het bijdragen aan de bouw van het hemelse Jeruzalem door goede werken.

